

BIỆN PHÁP QUẢN LÝ XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG DẠY HỌC TÍCH CỰC TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ THANH VÂN, HUYỆN TAM DƯƠNG, TỈNH VĨNH PHÚC

Đỗ Quốc Quyết

Trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc

Tóm tắt: Cuộc cách mạng công nghệ 4.0 đã và đang ảnh hưởng tới mọi mặt của đời sống kinh tế - xã hội, trong đó có giáo dục và đào tạo. Xác định tầm quan trọng của giáo dục, Đảng và Nhà nước ta luôn coi giáo dục và đào tạo là quốc sách hàng đầu, là yếu tố quyết định tới sự phát triển của đất nước. Trong bối cảnh giáo dục hiện nay, những tác động của cuộc cách mạng công nghệ 4.0 khiến tư duy giáo dục của chúng ta cũng có nhiều thay đổi. Đối với bậc học Trung học cơ sở, việc xây dựng môi trường dạy học tích cực có vai trò đặc biệt quan trọng và có ý nghĩa quyết định đối với chất lượng giáo dục của nhà trường. Xây dựng môi trường dạy học tích cực sẽ góp phần quan trọng vào việc phát triển các phẩm chất và năng lực cho học sinh, góp phần đào tạo nguồn nhân lực cho đất nước. Trong phạm vi bài viết, chúng tôi đề cập tới thực trạng quản lý xây dựng môi trường dạy học tại trường Trung học cơ sở Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc, qua đó đề xuất một số biện pháp quản lý xây dựng môi trường dạy học tích cực nhằm nâng cao chất lượng giáo dục của nhà trường nói riêng và chất lượng giáo dục bậc Trung học cơ sở trên địa bàn huyện Tam Dương nói chung.

Từ khóa: Dạy học, giáo dục, môi trường, quản lý, Trung học cơ sở, Tam Dương, Vĩnh Phúc.

Nhận bài ngày 26.4.2022; gửi phản biện, chỉnh sửa và duyệt đăng ngày 21.6.2022

Liên hệ tác giả: Đỗ Quốc Quyết; Email: quocquyettv@gmail.com

1. MỞ ĐẦU

Những năm gần đây, giáo dục (GD) Vĩnh Phúc nói chung và GD trên địa bàn huyện Tam Dương nói riêng đã có nhiều sự thay đổi cả về chất và lượng. Tuy nhiên vẫn còn một số hạn chế ảnh hưởng tới chất lượng GD toàn diện. Trong đó có những hạn chế, bất cập, tồn tại trong quản lý xây dựng môi trường dạy học tích cực (DHTC) tại các cơ sở GD. Cụ thể: hội đồng sư phạm nhà trường chưa phải là một tổ chức biết học hỏi: lãnh đạo, quản lý chỉ tập trung ở Ban Giám hiệu và trưởng các bộ phận; tầm nhìn, chiến lược của nhà trường chưa được phổ biến đến mọi thành viên; mọi công việc thực triển khai một chiều từ trên xuống, sự chia sẻ thông tin với nhau, phối hợp với nhau còn hạn chế; trách nhiệm chỉ gắn cho từng cá nhân, theo từng công việc. Hiện nay, trong các cơ sở GD vẫn còn tình trạng thiếu tích

cực, thân thiện, thiếu tôn trọng và sự đoàn kết trong các mối quan hệ. Để xây dựng được một môi trường DHTC cần phải có những biện pháp tạo ra sự thống nhất nhằm phát huy mặt tích cực, hạn chế ảnh hưởng tiêu cực trong quá trình thực hiện nhiệm vụ của GD. Là một cán bộ quản lý trường học, với trách nhiệm và mong muốn có một môi trường DHTC tại trường Trung học cơ sở (THCS), chúng tôi đề xuất một số biện pháp quản lý xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc.

2. NỘI DUNG

2.1. Một số khái niệm và thuật ngữ liên quan

2.1.1. Quản lý và quản lý nhà trường

Hiện nay, “quản lý” là một thuật ngữ được sử dụng rất phổ biến nhưng vẫn chưa có sự thống nhất về khái niệm. H. Koontz cho rằng: “Quản lý là một hoạt động thiết yếu, nó đảm bảo những phối hợp nỗ lực hoạt động cá nhân nhằm đạt được các mục đích của tổ chức” [1; tr.18]. Theo Đặng Quốc Bảo: “Quản lý là quá trình gây tác động của chủ thể quản lý đến khách thể quản lý nhằm đạt mục tiêu chung” [2; tr.16]. Theo Nguyễn Ngọc Quang: “Quản lý là hoạt động tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý đến tập thể những người lao động (nói chung là khách thể quản lý) nhằm thực hiện được những mục tiêu dự kiến” [3; tr.24]. Như vậy, bàn về khái niệm quản lý có nhiều cách nhìn nhận khác nhau. Tuy nhiên, hiểu một cách chung nhất thì: *Quản lý là hoạt động mà chủ thể quản lý sử dụng vai trò, chức năng và phương pháp quản lý tác động lên đối tượng quản lý nhằm đạt được mục tiêu đề ra*. Trong QLGD, quản lý nhà trường là một trong những nội dung, mục tiêu quan trọng để xây dựng hệ thống GD phát triển bền vững. Phạm Minh Hạc cho rằng: “quản lý nhà trường là thực hiện đường lối của Đảng trong phạm vi trách nhiệm của mình, tức là đưa nhà trường vận hành theo nguyên lý GD để tiến tới mục tiêu GD, mục tiêu đào tạo đối với ngành giáo dục, với thể hệ trẻ và từng học sinh” [4; tr.71]. Tóm lại, quản lý nhà trường là hệ thống những tác động có kế hoạch, có mục đích của chủ thể quản lý đến tập thể GV, HS làm cho nhà trường vận hành hợp lý, khoa học và hiệu quả, đạt tới mục tiêu của quá trình dạy học.

2.1.2. Dạy học tích cực, môi trường dạy học tích cực

* *Dạy học tích cực*. Dạy học tích cực là quan điểm dạy học hướng vào người học, phát huy tính tích cực nhận thức, độc lập, sáng tạo của người học nhằm đáp ứng yêu cầu đào tạo. Dạy học tích cực được xem là một quá trình chủ động tiếp thu mọi tác động và mọi ảnh hưởng GD. Kiểu dạy học này khác xa với lối dạy học thụ động, nhồi nhét kiến thức cho học sinh (HS), kiểu thầy đọc, trò chép, học thuộc bài, không kích thích các tình huống có vấn đề, không phát huy tinh thần tự học, tự nghiên cứu để tìm tòi chân lí. Dạy học tích cực dựa trên cơ sở triết học biện chứng và cơ sở tâm lí học - giáo dục học hiện đại. Dạy học tích cực không có nghĩa là hạ thấp vai trò hướng dẫn chủ đạo của giáo viên (GV) mà trái lại còn đề cao vai trò hướng dẫn sáng suốt và nhạy cảm của người GV.

* *Môi trường dạy học tích cực*. Môi trường dạy học tích cực là một trong bốn cấu trúc của hoạt động dạy học, chi phối trực tiếp đến chất lượng và hiệu quả của hoạt động dạy và hoạt động học. Chất lượng và hiệu quả của hoạt động dạy học chịu sự chi phối của các yếu

tô bên trong và các yếu tố bên ngoài, nhưng trước hết phải kể đến ảnh hưởng của các yếu tố thuộc cấu trúc hoạt động dạy học. Các yếu tố đó bao gồm: kiến thức (khái niệm hay nội dung dạy học), người học, người dạy và môi trường (điều kiện dạy học cụ thể). Mỗi yếu tố trong cấu trúc hoạt động dạy học đảm nhiệm chức năng riêng biệt, chúng không tồn tại tách biệt mà có mối quan hệ mật thiết với nhau, hỗ trợ nhau trong quá trình dạy học. Nhìn chung, tiêu chuẩn của môi trường dạy học tích cực và hiện đại không chỉ bao gồm các yếu tố kĩ thuật mà điều quan trọng là “chủ thể trong môi trường đó được chủ động, tích cực hoạt động sáng tạo và kiến tạo nên một môi trường phong phú và tích cực, nhờ đó các ảnh hưởng mang tính giáo dục được khuyến khích và có hiệu quả cao” [5; tr.60-61]. Từ những khái niệm cơ bản liên quan đến các hoạt động quản lí, môi trường dạy học tích cực, chúng tôi đưa ra cách hiểu về quản lí xây dựng môi trường dạy học tích cực. Theo đó, *quản lí xây dựng môi trường dạy học tích cực là hệ thống những tác động có mục đích, có kế hoạch, hợp quy luật của chủ thể quản lí nhà trường nhằm tạo ra một môi trường an toàn, tích cực, lành mạnh đáp ứng các yêu cầu về cơ sở vật chất, phương pháp, phương tiện dạy học hiện đại, các mối quan hệ trong và ngoài nhà trường... xung quanh quá trình dạy học nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học trong quá trình chiếm lĩnh tri thức, phát triển năng lực nghề nghiệp.*

2.2. Thực trạng quản lí xây dựng môi trường dạy học tích cực tại trường trung học cơ sở Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc

2.2.1. Mục đích khảo sát. Đánh giá thực trạng quản lí xây dựng môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc. Qua đó thấy được thành tựu, hạn chế và nguyên nhân, làm tiền đề xây dựng các biện pháp.

2.2.2. Nội dung khảo sát. Thực trạng xây dựng và quản lí xây dựng môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc.

2.2.3. Chọn mẫu đối tượng khảo sát. Để khảo sát thực trạng quản lí xây dựng môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc, chúng tôi lựa chọn 03 cán bộ quản lí (CBQL) là lãnh đạo Phòng GD&ĐT Tam Dương (01 trưởng phòng; 02 phó trưởng phòng); 02 người trong ban giám hiệu trường THCS Thanh Vân (01 hiệu trưởng và 01 phó hiệu trưởng), 02 tổ trưởng chuyên môn (01 tổ trưởng tổ Xã hội; 01 tổ trưởng tổ Tự nhiên); 40 GV của trường THCS Thanh Vân; 08 phụ huynh đại diện cho Hội Phụ huynh học sinh (PHHS) của 4 khối 6,7,8,9 trường THCS Thanh Vân. Như vậy, tổng số người tham gia khảo sát là 56 người.

2.2.4. Phương pháp thu thập, xử lý dữ liệu khảo sát, đánh giá và báo cáo. Chúng tôi sử dụng phiếu điều tra, phỏng vấn dựa trên số lượng CBQL phòng GD&ĐT, CBQL, GV và PHHS trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc. Xử lý số liệu và phân tích kết quả: Sử dụng phần mềm SPSS để tính điểm trung bình (ĐTB), độ lệch chuẩn (ĐLC). Thang đo Likert 5 mức độ với ĐTB được chia khoảng như sau: Mức độ 1: 1,00-1,80 điểm; Mức độ 2: 1,81-2,61 điểm; Mức độ 3: 2,62-3,42 điểm; Mức độ 4: 3,43-4,23 điểm; Mức độ 5: 4,24-5,0 điểm.

2.2.5. Thực trạng quản lý xây dựng môi trường dạy học tích cực tại trường THCS Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc

2.2.5.1. Thực trạng nhận thức của cán bộ quản lý, giáo viên và các bên liên quan về tầm quan trọng của xây dựng môi trường dạy học tích cực tại trường THCS Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc.

Để tìm hiểu nhận thức của CBQL và GV tại trường THCS Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc về môi trường DHTC và tầm quan trọng của xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân, chúng tôi tiến hành điều tra với 56 người là CBQL; GV và PHHS. Kết quả thu được thể hiện ở Bảng 2.1

Bảng 2.1. Mức độ thể hiện tầm quan trọng của việc xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc

TT	Mức độ	CBQL		Giáo viên		PHHS	
		Số lượng	Tỉ lệ %	Số lượng	Tỉ lệ %	Số lượng	Tỉ lệ %
1	Không quan trọng	0	0	0	0	0	0
2	Ít quan trọng	0	0	0	0	0	0
3	Bình thường	0	0	0	0	8	14.29
4	Quan trọng	2	25	12	30	4	50
5	Rất quan trọng	6	75	28	70	4	50

Như vậy, nhìn vào Bảng khảo sát về tầm quan trọng của việc xây dựng môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc, có thể thấy đa số CBQL, GV và PHHS đều nhận thức được tầm quan trọng của vấn đề. Mặc dù đa số CBQL, GV và PHHS xác định được việc xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương là rất quan trọng nhưng để hiểu đúng về môi trường DHTC cũng như các nội dung khác của môi trường DHTC thì vẫn còn nhiều vấn đề đặt ra. Nhằm nâng cao được nhận thức, sự hiểu biết của tập thể CBQL, GV và PHHS về môi trường DHTC. Trong mục 2.4, chúng tôi sẽ trình bày các biện pháp để nâng cao nhận thức của đội ngũ CBQL, GV và PHHS về môi trường DHTC cũng như tầm quan trọng của việc xây dựng và quản lý môi trường DHTC.

2.2.5.2. Thực trạng lập kế hoạch xây dựng môi trường dạy học tích cực tại trường trung học cơ sở Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc. Sử dụng phiếu hỏi, phỏng vấn, chúng tôi tìm hiểu đánh giá của 56 CBQL, GV và PHHS về thực trạng lập kế hoạch xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc kết quả thu được ở Bảng 2.2.

Bảng 2.2. Thực trạng lập kế hoạch xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân

Các mức độ đánh giá: 1= không thực hiện; 2=ít thực hiện; 3= Bình thường; 4= thường xuyên; 5= rất thường xuyên.

Qua Bảng khảo sát về thực trạng lập kế hoạch xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân, có thể thấy việc lập kế hoạch triển khai công tác xây dựng môi trường DHTC, bồi dưỡng nhận thức cho GV về việc xây dựng môi trường DHTC là quan

trọng nhất, đứng thứ bậc 1 với 2.52 điểm; xếp thứ bậc cuối cùng và có điểm trung bình thấp nhất nhất (1.96) là việc có kế hoạch phối hợp với các tổ chức, doanh nghiệp, chính quyền địa phương để đầu tư xây dựng CSVC, trang thiết bị dạy học trong nhà trường.

TT	Lập kế hoạch	Mức độ					Điểm TB	Thứ bậc
		1	2	3	4	5		
		SL	SL	SL	SL	SL		
1	Lập kế hoạch triển khai công tác xây dựng xây dựng môi trường DHTC, bồi dưỡng nhận thức cho GV về việc xây dựng môi trường DHTC	10	15	22	5	3	2.52	1
2	Lập kế hoạch xây dựng văn hóa trong học tập, lập kế hoạch và quản lý chuyên môn cho nhà trường	14	17	20	3	2	2.32	3
3	Trên cơ sở đánh giá, lập kế hoạch đảm bảo các điều kiện cơ sở vật chất (CVC), xây dựng môi trường giảng dạy, môi trường học tập.	12	21	19	2	2	2.30	4
4	Kế hoạch phối hợp với các tổ chức, doanh nghiệp, chính quyền địa phương để đầu tư xây dựng CSVC, trang thiết bị dạy học.	23	16	14	2	1	1.96	5
5	Kế hoạch kiến tạo “nhà trường học tập” để xây dựng xây dựng môi trường DHTC trong nhà trường.	17	13	18	5	3	2.36	2

Thực tế cho thấy tất cả các nội dung được khảo sát về việc lập kế hoạch xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân đều đạt điểm trung bình thấp, ở mức độ thứ 2 của khung đánh giá (1,81-2,61 điểm). Nhiều ý kiến đánh giá CBQL ít thực hiện các nội dung của kế hoạch. Ở trường THCS Thanh Vân, CBQL chưa thực sự quan tâm kích lệ GV cùng học tập và đổi mới trong quá trình làm việc, chưa quan tâm xây dựng nhà trường thực sự trở thành một tổ chức biết học hỏi dẫn đến tình trạng một số GV cho rằng không cần đổi mới cách nghĩ, cách làm để xây dựng môi trường DHTC. Đồng thời, CBQL chưa quan tâm đến việc phối hợp với các tổ chức, doanh nghiệp, chính quyền địa phương để đầu tư xây dựng CSVC, trang thiết bị dạy học trong nhà trường. Nếu thực hiện tốt những nội dung nêu trên thì GV trong nhà trường sẽ có động lực để hăng say làm việc.

2.2.5.3. *Thực trạng các nhân tố ảnh hưởng tới quản lý xây dựng môi trường dạy học tích cực tại trường trung học cơ sở Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc.* Chúng tôi tìm hiểu đánh giá giá của 56 CBQL, GV, PHHS về thực trạng của sự ảnh hưởng của các nhân tố tới việc quản lý xây dựng môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân, kết quả ở Bảng 2.3 được thể hiện như sau:

Bảng 2.3. Thực trạng các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý xây dựng môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân

Các mức độ đánh giá: 1= không ảnh hưởng; 2=ít ảnh hưởng; 3= Bình thường; 4= ảnh hưởng; 5= rất ảnh hưởng

TT	Các yếu tố	Mức độ					Điểm TB	Thứ bậc
		1	2	3	4	5		
		SL	SL	SL	SL	SL		
1	Năng lực, phẩm chất của CBQL	2	3	10	20	21	3.98	1
2	Văn hóa tổ chức, tính chất đặc thù của tổ chức	3	6	18	16	13	3.54	3
3	Tâm trạng cá nhân	14	15	21	2	4	2.41	6
4	Điều kiện, môi trường làm việc và CSVC của nhà trường	5	7	14	12	18	3.55	2
5	Hệ thống các văn bản quy định về năng lực, trình độ chuyên môn và chế độ đãi ngộ đối với GV	12	17	22	3	2	2.39	7
6	Cơ chế, chính sách của địa phương	8	11	14	9	14	3.18	4
7	Sự tác động của điều kiện KT-XH ở địa phương	5	12	25	7	7	2.98	5

Qua Bảng khảo sát, có thể thấy *năng lực, phẩm chất của CBQL* đóng vai trò quan trọng, xếp thứ bậc 1 (3.98 điểm) trong các yếu tố ảnh hưởng tới việc quản lý xây dựng môi trường DHTC tại nhà trường. Thực tiễn cho thấy, tại trường THCS Thanh Vân, vai trò của CBQL đứng đầu là hiệu trưởng đóng vai trò quyết định sự thành công hay thất bại của việc xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC. Bên cạnh đó, *điều kiện, môi trường làm việc và CSVC của nhà trường* cũng là yếu tố ảnh hưởng đến việc quản lý xây dựng môi trường DHTC. Đây là yếu tố đứng thứ bậc 2 (3.55 điểm) trong số 7 yếu tố ảnh hưởng đến việc quản lý xây dựng môi trường DHTC. Yếu tố *văn hóa tổ chức, tính chất đặc thù của tổ chức* (3.54 điểm) xếp thứ bậc 3. Yếu tố này cho thấy, muốn quản lý xây dựng môi trường DHTC hiệu quả thì các thành viên trong tổ chức hết lòng vì mục tiêu chung tức là có động lực làm việc thì tổ chức cần thiết lập được một văn hóa tổ chức hiệu quả. Yếu tố *Cơ chế, chính sách của địa phương* (3.18 điểm) xếp thứ bậc 4. Theo CBQL trường THCS Thanh Vân cho biết: Hiện nay, nếu địa phương quan tâm đến xây dựng môi trường DHTC thì sẽ có những hỗ trợ cần thiết và ban hành các văn bản đề hướng dẫn hiệu trưởng nhà trường thực hiện có hiệu quả công tác xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC. Tuy nhiên, thực tiễn GD cho thấy sự gắn kết giữa địa phương với nhà trường vẫn chưa thật sự phát huy hết vai trò của các địa phương trong việc xây dựng và phát triển môi trường DHTC. Yếu tố *sự tác động của điều kiện kinh tế - xã hội ở địa phương* có mức độ ảnh hưởng 2.98 điểm, xếp thứ bậc 5. Có thể thấy, hiện nay, nhà trường gặp khó khăn trong phối hợp với chính quyền địa phương cải thiện môi trường DHTC. Yếu tố *Tâm trạng cá nhân* (2.41 điểm) xếp thứ bậc 6/7 yếu tố ảnh hưởng đến việc quản lý xây dựng môi trường DHTC. Theo khảo sát, yếu tố này ảnh hưởng không nhiều đến việc quản lý xây dựng môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân. *Hệ thống các văn bản quy định về năng lực, trình độ chuyên môn và chế độ đãi ngộ đối với GV* là yếu tố đứng thứ bậc 7 (2.39 điểm) trong các yếu tố ảnh hưởng đến việc quản lý xây dựng môi trường DHTC. Theo đánh giá của đội ngũ CBQL, GV, PHHS thì hệ thống các văn bản quy định về năng lực, trình độ chuyên môn và chế độ đãi ngộ đối với GV chưa tương xứng với năng lực, công sức mà đội

ngũ CBQL, GV đã thực hiện để xây dựng môi trường DHTC.

2.3. Đánh giá chung về thực trạng quản lý xây dựng môi trường dạy học tích cực tại trường THCS Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc

2.3.1. Điểm mạnh. Cảnh quan, khuôn viên của nhà trường ngày càng được hoàn thiện; hệ thống CSVC, trang thiết bị ngày càng được đầu tư, nâng cấp. Chất lượng đội ngũ CBQL, GV, nhân viên của nhà trường đạt tỉ lệ trên chuẩn cao, trình độ chuyên môn nghiệp vụ vững vàng, nhiệt tình, yêu nghề. Hầu hết đội ngũ CBQL đều xác định được tầm quan trọng của công tác xây dựng môi trường DHTC. Đa số HS chăm ngoan, biết vâng lời thầy cô; thực hiện nghiêm túc các nội quy, quy định.

2.3.2. Điểm yếu. Tại trường THCS Thanh Vân, cảnh quan, khuôn viên, sân chơi, bãi tập vẫn còn chật hẹp; hệ thống CSVC; trang thiết bị dạy học mặc dù được đầu tư, nâng cấp song vẫn còn nhiều hạn chế, thiếu đồng bộ, chưa đáp ứng được yêu cầu của thực tiễn GD. Hội đồng sư phạm nhà trường nhiều khi còn bộc lộ một số hạn chế, yếu kém trong công tác quản lý, chuyên môn. Công tác lãnh đạo, quản lý chỉ tập trung ở Ban Giám hiệu và trường các đơn vị; tầm nhìn, chiến lược của nhà trường chưa được phổ biến đến mọi thành viên; công việc thực triển khai một chiều từ trên xuống; vẫn còn hiện tượng “cầm tay chỉ việc”, trách nhiệm chỉ gán cho từng cá nhân, theo từng công việc cụ thể. Việc xác định mục tiêu, lập kế hoạch, phân công trách nhiệm và chỉ đạo thực hiện công tác xây dựng môi trường dạy học tích cực ở trường THCS Thanh Vân còn gặp nhiều khó khăn, chưa được thực hiện thường xuyên và có tính chiến lược. Ban Giám hiệu nhà trường mặc dù đã thực hiện chỉ đạo công tác đổi mới chương trình dạy học và GD, đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức dạy học, kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển HS nhưng vẫn chưa thực sự quyết liệt và hiệu quả. Việc huy động các nguồn lực phục vụ công tác xây dựng môi trường DHTC về nhân lực, tài lực, vật lực của nhà trường còn gặp những khó khăn, vướng mắc; việc thực hiện công tác xã hội hóa giáo dục thực chất chưa đạt nhiều hiệu quả.

2.4. Một số biện pháp xây dựng môi trường dạy học tích cực tại trường THCS Thanh Vân huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc

2.4.1. Tổ chức tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho cán bộ, giáo viên, học sinh và các bên liên quan trong nhà trường về tầm quan trọng của việc xây dựng và quản lý xây dựng môi trường dạy học tích cực ở trường trung học cơ sở Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc

2.4.1.1. Mục đích. Giúp cán bộ, GV, nhân viên nhà trường tin tưởng vào mục tiêu đúng đắn của công tác xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC, biến những hiểu biết sâu sắc thành hành động tích cực trong công tác GD. Giải quyết những khó khăn, vướng mắc trong quá trình thực hiện, góp phần xây dựng môi trường dạy DHTC. Xóa bỏ những suy nghĩ bảo thủ cho rằng công tác này tạo thêm áp lực, tăng thêm nhiều việc cho GV trong công tác giảng dạy và GD HS. Giúp CBQL thuận lợi trong việc tổ chức chỉ đạo và triển khai thực hiện.

2.4.1.2. Nội dung và cách thức thực hiện.

- Đối với CBQL: Cán bộ quản lý tìm hiểu kỹ khái niệm, các nội dung cụ thể liên quan đến môi trường DHTC, nắm chắc những văn bản chỉ đạo của cơ quan QLGD các cấp có liên quan đến công tác xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC; tìm hiểu, học hỏi những mô hình thành công ở những cơ sở GD khác để từ đó xây dựng môi trường DHTC phù hợp với nhà trường; Cán bộ quản lý cần nắm rõ mục đích, nội dung và ý nghĩa của công tác xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC. Đây là nhân tố đóng vai trò quyết định đối với chất lượng, sự nghiệp phát triển GD của nhà trường; Xây dựng kế hoạch thực hiện và tổ chức tập huấn cho cán bộ, GV, nhân viên nhà trường, thực hiện theo nhiều đợt để có thể theo dõi, điều chỉnh kịp thời những hạn chế, từ đó nâng cao nhận thức cho cán bộ, GV và nhân viên nhà trường về môi trường DHTC, các nội dung của việc xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC.

- Đối với đội ngũ cán bộ, GV, nhân viên: Tích cực học hỏi, nâng cao nhận thức về môi trường DHTC, tham mưu cho hiệu trưởng trong việc xây dựng giải pháp nâng cao nhận thức, trách nhiệm các cá nhân trong công tác xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC của nhà trường; Đội ngũ cán bộ, GV, nhân viên chấp hành sự phân công của cấp trên; thực các chỉ thị, nghị quyết, các chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước về công tác GD; thực hiện tốt nội quy, quy định của ngành; Tham gia các chương trình bồi dưỡng, tập huấn,... nhằm trang bị những kiến thức quan trọng về vấn đề xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC để có thể tự giác cống hiến khả năng của mình.

- Đối với HS: Thông qua các buổi sinh hoạt tập thể đầu năm học, buổi học tập nội quy, phổ biến cho HS những nội quy, quy định của nhà trường để các em nắm được và thực hiện. Bên cạnh đó, nhà trường cần trang bị cho các em những kiến thức về môi trường DHTC để các em nhận thức và hiểu rõ về tầm quan trọng của vấn đề. Trên cơ sở đó, các em sẽ biết tự điều chỉnh hành vi của mình cho phù hợp với môi trường DHTC, góp phần nâng cao chất lượng dạy-học trong nhà trường.

- Đối với các bên liên quan trong nhà trường: Công đoàn nhà trường tổ chức triển khai các hoạt động, phong trào trong đội ngũ cán bộ, GV, nhân viên nhà trường nhằm động viên, khích lệ tinh thần hoàn thành tốt nhiệm vụ chuyên môn, góp phần xây dựng môi trường DHTC; Chi đoàn, Liên đội nâng cao nhận thức cho HS, giúp HS thực hiện tốt nội quy, quy định trường học; duy trì việc thực hiện nề nếp kỉ luật, học tập đối với HS các khối trong nhà trường; Chi đoàn và Liên đội tổ chức các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao, các hoạt động trải nghiệm, kĩ năng sống... giúp HS có điều kiện được phát huy phẩm chất và năng lực cá nhân, qua đó góp phần thực hiện các mục tiêu xây dựng môi trường DHTC tại nhà trường.

2.4.1.3. Điều kiện thực hiện. Hiệu trưởng chỉ đạo cho bộ phận giúp việc chuẩn bị các tài liệu liên quan đến việc xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC để phổ biến cho cán bộ, GV, HS và các bên liên quan. Hiệu trưởng chỉ đạo chuẩn bị điều kiện CSVC cần thiết phục vụ cho nhiệm vụ tuyên truyền, phổ biến về xây dựng văn hóa môi trường DHTC cho cán bộ, GV, HS và các bên liên quan. Cán bộ, GV, nhân viên trong nhà trường phải thực sự đoàn kết, dân chủ, cùng nhau tạo nên sức mạnh tập thể để nâng cao nhận thức về vai trò và tầm quan trọng của việc xây dựng và quản lý môi trường DHTC.

2.4.2. Đổi mới lập các kế hoạch xây dựng môi trường dạy học tích cực tại nhà trường

2.4.2.1. Mục đích. Triển khai công tác xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC đạt hiệu quả cao. Tạo động lực cho cán bộ, GV, nhân viên nhà trường tham gia một cách tích cực và hiệu quả việc thực hiện từng nội dung của việc xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC.

2.4.2.2. Nội dung và cách thức thực hiện. Hiệu trưởng nhà trường phải xây dựng kế hoạch khảo sát thực trạng môi trường DHTC, kịp thời nắm bắt và phân tích thực trạng môi trường dạy học của đơn vị để thấy được những thuận lợi, khó khăn. Từ đó đề ra kế hoạch bồi dưỡng nhận thức cho cán bộ, GV, nhân viên nhà trường về việc xây dựng môi trường DHTC; Hiệu trưởng nhà trường cần xây dựng kế hoạch tổng thể, có tính chiến lược lâu dài, nhằm đảm bảo tính hệ thống, khoa học, khả thi giữa các lĩnh vực quản lý trong nhà trường, điều này giúp hiệu trưởng dễ dàng triển khai kế hoạch và trong quá trình thực hiện; Hiệu trưởng nhà trường cần triển khai kế hoạch đúng thời điểm, đúng tiến độ, đồng bộ và nhất quán. Bên cạnh đó, cần nắm bắt được điểm mạnh, điểm yếu của từng cá nhân; bố trí, phân công nhiệm vụ phù hợp với năng lực, sở trường của từng người và chức năng của tổ chức. Đội ngũ CBQL trong nhà trường cần triển khai kế hoạch đến từng tổ chức, cá nhân trong đơn vị mình, giúp mọi người nhận thức được tầm quan trọng của vấn đề, xem đó là một nhiệm vụ quan trọng trong các mặt công tác. Đội ngũ CBQL nhà trường, đứng đầu là hiệu trưởng cần lập kế hoạch xây dựng văn hóa trong học tập, lập kế hoạch và quản lý chuyên môn cho nhà trường.

2.4.2.3. Điều kiện thực hiện. Cán bộ quản lý, đứng đầu là hiệu trưởng nhà trường cần thường xuyên nắm bắt tình hình thực hiện việc triển khai xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC tại đơn vị mình. Từ đó đổi mới việc lập kế hoạch quản lý xây dựng môi trường DHTC nhằm đạt hiệu quả cao nhất trong quá trình triển khai.

2.4.3. Xây dựng môi trường cảnh quan văn hoá, khuôn viên xanh - sạch - đẹp kết hợp với tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị trong nhà trường

2.4.3.1. Mục đích. Đảm bảo chất lượng và hiệu quả GD cho các hoạt động chuyên môn trong nhà trường. Giúp GV và HS có môi trường dạy và học tích cực, thân thiện, qua đó nâng cao chất lượng GD toàn diện. Đảm bảo môi trường cảnh quan và CSVC phục vụ tốt các hoạt động quản lý xây dựng môi trường DHTC.

2.4.3.2. Nội dung và cách thức thực hiện. Nhà trường lập quy hoạch tổng thể cảnh quan, khuôn viên đảm bảo liên hoàn, hài hòa, cân xứng giữa các hạng mục, tiện ích sử dụng cao, an toàn cho mọi người. Phổ biến tới cán bộ, GV, nhân viên, HS nhà trường về mục tiêu và kế hoạch của công tác xây dựng được cảnh quan, khuôn viên nhà trường để mọi người thường xuyên cập nhật, theo dõi. Thường xuyên tổ chức tuyên truyền cho cán bộ, GV, nhân viên và HS luôn có ý thức giữ gìn và chăm sóc cảnh quan, khuôn viên nhà trường, làm tốt công tác GD giữ gìn vệ sinh chung. Thành lập các tiểu ban phụ trách như: tiểu ban tuyên truyền, tiểu ban vệ sinh, tiểu ban chăm sóc bồn hoa, cây cảnh,... Phân công cụ thể cho từng cá nhân, từng lớp, từng tổ chức, đoàn thể trong nhà trường phụ trách chăm sóc, giữ gìn vệ sinh theo từng khu vực cụ thể. Tranh thủ sự giúp đỡ của PHHS, chính quyền địa phương để tăng cường đầu tư xây dựng các hạng mục mới, ngày càng hiện đại hơn. Đầu tư CSVC, trang thiết bị trong nhà trường phải đảm bảo sự tăng tiến cả về chất lượng và số lượng. Xây dựng kế hoạch đầu tư phân chia rõ

giai đoạn đầu tư, hoàn thiện trang thiết bị theo nhu cầu sử dụng đảm bảo đồng bộ, khoa học, phù hợp với yêu cầu GD của nhà trường.

2.4.3.3. Điều kiện thực hiện. Lãnh đạo nhà trường cần chỉ đạo và tạo điều kiện về kinh tế, CSVC cho việc xây dựng môi trường cảnh quan văn hóa, khuôn viên xanh-sạch-đẹp, xây dựng CSVC nhà trường, lớp học. Mỗi cá nhân trong nhà trường phải có ý thức xây dựng và bảo vệ môi trường, bảo vệ CSVC, trang thiết bị dạy học trong nhà trường. Nhà trường phối hợp với các lực lượng GD khác trong việc giữ gìn môi trường xanh - sạch - đẹp, phát triển cảnh quan nhà trường.

2.4.4. Chỉ đạo đổi mới hiệu quả chương trình dạy học và giáo dục phù hợp theo xu thế phát triển

2.4.4.1. Mục đích. Nâng cao chất lượng GD trong nhà trường, đáp ứng yêu cầu của GD trong tình hình mới. Phát huy được năng lực của đội ngũ GV trong việc thực hiện mục tiêu xây dựng môi trường DHTC; đồng thời giúp HS hình thành và phát triển những phẩm chất, năng lực, kỹ năng theo yêu cầu của chương trình GD phổ thông 2018.

2.4.4.2. Nội dung và cách thức thực hiện. Quán triệt đến tận từng cán bộ, GV, nhân viên nhà trường các chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước và các văn bản hướng dẫn của các cấp về yêu cầu đổi mới để từng cá nhân nhận thức được nhiệm vụ chính trị của mình và thấy được việc đổi mới chương trình dạy học và GD của nhà trường là phù hợp với thực tiễn phát triển của GD. Hiệu trưởng chỉ đạo các tổ, nhóm chuyên môn,... xây dựng chương trình dạy học và GD phù hợp theo xu thế phát triển đảm bảo chuẩn kiến thức kỹ năng từng môn học, chương trình có phân hóa, có tính GD cao, chú trọng đến sự phát triển các phẩm chất và năng lực của HS. Chỉ đạo đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá HS thường xuyên, liên tục và nghiêm túc: thực hiện thành thạo các phương pháp dạy học tích cực, hiện đại, lấy người học làm trung tâm theo định hướng phát triển năng lực HS; thực hiện kiểm tra, đánh giá quá trình học tập của HS nhằm động viên khuyến khích HS bằng nhiều hình thức khác nhau. Quán triệt đến tất cả các đội ngũ GV, nhân viên nghiêm túc thực hiện tốt các phương pháp dạy học tích cực, GD kỉ luật tích cực để gây dựng niềm tin với học sinh, phụ huynh HS và cộng đồng, nâng cao uy tín, vị thế của nhà trường. Triển khai và thực hiện có hiệu quả các chương trình GD ngoại khóa để GD truyền thống cách mạng, đạo đức lối sống, kỹ năng sống,... cho HS nhằm phát huy phẩm chất, năng lực của HS trong việc giải quyết các tình huống thực tiễn của đời sống. Thực hiện tốt công tác phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội, phối hợp giữa các tổ chức, đoàn thể trong nhà trường với các ban ngành, mặt trận các đoàn thể của địa phương, Công đoàn, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh, PHHS...; đặc biệt mời các chuyên gia GD để phối hợp thực hiện chương trình DHTC của nhà trường. Tăng cường đầu tư CSVC, trang thiết bị dạy học hiện đại nhằm đáp ứng được yêu cầu đổi mới chương trình dạy học và giáo dục phù hợp theo xu thế phát triển. Thực hiện tốt công tác kiểm tra nội bộ trường học để kịp thời điều chỉnh những nội dung chưa phù hợp trong quá trình thực hiện chương trình dạy học và GD phù hợp theo xu thế phát triển đã xây dựng.

2.4.4.3. Điều kiện thực hiện. Cán bộ quản lý đứng đầu là hiệu trưởng nhà trường cần quyết liệt trong việc chỉ đạo đổi mới chương trình dạy học; phổ biến tới toàn thể đội ngũ CB, GV, nhân viên nhà trường về kế hoạch đổi mới chương trình dạy học. Tổ chức những buổi tập huấn về việc đổi mới chương trình để GV, nhân viên nhà trường nắm bắt được nội dung và thực hiện

tốt nhiệm vụ được giao. Đội ngũ GV, nhân viên nhà trường tự giác, ý thức trong việc thực hiện các nhiệm vụ chuyên môn để nâng cao chất lượng dạy học và GD trong nhà trường.

2.4.5. Quản lý phối hợp với các tổ chức bên ngoài nhà trường trong xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc.

2.4.5.1. Mục đích. Huy động các nguồn lực ngoài nhà trường vào công tác xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC. Bên cạnh đó, tạo mối quan hệ thân thiết, tích cực với các tổ chức, cá nhân, đơn vị bên ngoài nhà trường.

2.4.5.2. Nội dung và cách thức thực hiện. Hiệu trưởng cần nghiên cứu, xây dựng và ban hành “Quy chế phối hợp giữa nhà trường và các tổ chức, đơn vị ngoài nhà trường” nhằm phát huy sức mạnh tổng hợp của cộng đồng xã hội tham gia vào sự nghiệp GD, nâng cao chất lượng GD HS ngày một đi lên. Cụ thể: *1/Đối với Đảng ủy và UBND xã Thanh Vân, nơi nhà trường đóng chân trên địa bàn:* Nhà trường làm tốt công tác tham mưu với lãnh đạo xã, đưa các nội dung xây dựng và quản lý môi trường DHTC vào nghị quyết, kế hoạch phát triển KT-XH của địa phương. Đảng ủy và chính quyền địa phương làm tốt việc chỉ đạo thực hiện nghị quyết, kế hoạch về công tác xây dựng và quản lý môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân; *2/Đối với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể, tổ chức xã Thanh Vân:* Nhà trường phối hợp chặt chẽ với Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể xã Thanh Vân để làm tốt công tác tuyên truyền, vận động các tổ chức, cá nhân, doanh nghiệp trên địa bàn chung tay giúp đỡ về kinh phí cho nhà trường trong công tác xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC. *3/Đối với PHHS:* Đảm bảo thông tin hai chiều giữa nhà trường và Hội PHHS. Thông qua Hội PHHS, nhà trường phổ biến kế hoạch và triển khai các nội dung của việc xây dựng môi trường DHTC để các bên có sự phối kết hợp nhịp nhàng và hiệu quả. Phối hợp với nhà trường trong việc quản lý HS học tập và rèn luyện; giám sát nhiệm vụ học tập, rèn luyện của HS; khen thưởng kịp thời những HS có thành tích cao; giáo dục HS chậm tiến bộ. *4/Đối với các doanh nghiệp, cá nhân trên địa bàn:* Nhà trường cần tranh thủ sự hỗ trợ của các doanh nghiệp, cá nhân trên địa bàn để huy động nguồn vốn xây dựng CSVC, trang thiết bị trường học, thư viện trường học và đặc biệt xây dựng quỹ khuyến dạy - khuyến học nhằm động viên phong trào thi đua dạy tốt - học tốt.

2.4.5.3. Điều kiện thực hiện. Lãnh đạo nhà trường, đứng đầu là hiệu trưởng phải xây dựng mối quan hệ tốt với lực lượng bên ngoài nhà trường để tạo điều kiện tốt nhất cho việc quản lý xây dựng môi trường DHTC. Nhà trường cần có đủ nguồn lực cho việc thực hiện các nội dung phối kết hợp, điều đó sẽ tạo ra sự đồng bộ, thống nhất, hài hòa với các tổ chức bên ngoài trường học trong quá trình triển khai thực hiện các nội dung xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC.

2.5. Mối quan hệ giữa các biện pháp

Các biện pháp quản lý xây dựng môi trường DHTC được đề xuất ở trên thực hiện trong những điều kiện cụ thể có hệ thống, nhất quán và đồng bộ. Các biện pháp quản lý xây dựng môi trường DHTC là một tập hợp hệ thống nhiều giải pháp thống nhất trong sự đa dạng, phức tạp tuy nhiên từng biện pháp đều có mục đích, nội dung, cách thức thực hiện và điều kiện thực hiện riêng biệt. Mặc dù riêng biệt nhưng không có nghĩa là chúng tách biệt nhau, hay có ý nghĩa đơn lẻ bởi các biện pháp đều nằm trong một hệ thống nên tính độc lập ở đây chỉ mang tính chất là tương đối. Do đó, để phát

huy tối đa hiệu quả của các biện pháp không thể tách rời từng biện pháp mà phải sử dụng chúng đồng bộ để mỗi biện pháp trở thành một mắt xích quan trọng trong chuỗi hoạt động quản lý nhằm đạt được mục tiêu chung trong việc quản lý xây dựng môi trường DHTC.

3. KẾT LUẬN

Xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc có ý nghĩa quan trọng trong việc thực hiện các mục tiêu, phương châm, nội dung của GD địa phương nói riêng và của Bộ GD&ĐT nói chung. Việc xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC nhằm hướng tới việc thiết lập, xây dựng một chương trình GD phổ thông mới theo mô hình phát triển năng lực giúp người học hình thành và phát triển những phẩm chất và năng lực mà nhà trường và xã hội kì vọng. Trên cơ sở khảo sát thực trạng tác xây dựng và quản lý xây dựng môi trường DHTC ở trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc, chúng tôi tiến hành đề xuất các biện pháp cơ bản nhằm nâng cao hiệu quả việc quản lý xây dựng môi trường DHTC tại trường THCS Thanh Vân, huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Văn Vĩnh (2004), *Giáo trình khoa học quản lý*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
2. Đặng Quốc Bảo (1999), *Khoa học tổ chức và quản lý, một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, Nxb. Thống kê, Hà Nội.
3. Nguyễn Ngọc Quang (1989), *Một số khái niệm về quản lý giáo dục*, Tập bài giảng SĐH, Trường CBQL Giáo dục và đào tạo, Hà Nội.
4. Phạm Minh Hạc (1986), *Một số vấn đề giáo dục và khoa học giáo dục*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội.
5. Bộ Giáo dục & Đào tạo (2008), Chi thị số 40/2008/CT-BGDĐT ngày 22 tháng 7 năm 2008 về việc phát động phong trào thi đua “Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực” trong các trường phổ thông.

MEASURE TO CREATE A POSITIVE TEACHING ENVIRONMENT IN THANH VAN SECONDARY SCHOOL, TAM DUONG DISTRICT, VINH PHUC PROVINCE

Abstract: *The 4th industrial technology revolution has affected all aspects of socio-economic life, including education and training. Determining the importance of education, our Party and State always consider education and training a top national policy, a decisive factor for the development of the country. In the current educational context, the impact of Industry 4.0 has changed our educational mindset. For secondary schools, creating a positive teaching environment plays an important and decisive role in the quality of education at school. It is also considered as a crucial contribution to the development of students' qualities and abilities, and the training of human resources for the country. Within the scope of the article, we mention the current situation of managing and creating the teaching environment in Thanh Van Secondary School, Tam Duong district, Vinh Phuc province, thereby proposing some measures to create a positive teaching environment to improve the quality of education of the school in particular and the quality of secondary education in Tam Duong district in general.*

Keywords: *Teaching, environment, management, junior high school, Tam Duong, Vinh Phuc.*